Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2025/762

2025 2 11

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė

Nepriklausymo Šengeno erdvei kaina bendrajai rinkai: poveikis Bulgarijai ir Rumunijai

(nuomonė savo iniciatyva)

(C/2025/762)

Pranešėja: **Mariya MINCHEVA**

Patarėja	Silviya TODOROVA (pranešėjos)
Plenarinės asamblėjos sprendimas	2024 2 15
Teisinis pagrindas	Darbo tvarkos taisyklių 52 straipsnio 2 dalis
Atsakingas skyrius	Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius
Priimta skyriuje	2024 11 7
Priimta plenarinėje sesijoje	2024 12 4
Plenarinė sesija Nr.	592
Balsavimo rezultatai (už / prieš / susilaikė)	142 / 0 / 7

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) ragina Tarybą dar 2024 m. nustatyti datą, iki kurios tarp Bulgarijos ir Rumunijos bei kitų Šengeno valstybių narių turi būti panaikinta sausumos sienų kontrolė. EESRK ragina visus suinteresuotuosius subjektus bendradarbiauti siekiant šio tikslo ir taip užtikrinti, kad narystė Šengeno erdvėje būtų vienodai naudinga visiems ES piliečiams.

1.2. Šengeno susitarimas yra būtinas laisvam asmenų, prekių, paslaugų ir kapitalo judėjimui ES ir yra svarbus ES ekonominės sėkmės veiksnys. Kaip pabrėžiama naujausiose Enrico Letta ir Mario Draghi ataskaitose, ES konkurencingumas tapo neatidėliotinu politiniu prioritetu. Labai svarbi šių ataskaitų mintis – būtinybė greitai ir visapusiškai įgyvendinti bendrosios rinkos taisykles ir toliau tęsti integraciją.

1.3. Nepaisant didelių pasiekimų, Europos bendroji rinka vis dar nebaigta kurti. Pastarojo meto krizės dar labiau išryškino jos pažeidžiamumą sutrikimų atveju. Bet kokie judėjimo laisvės apribojimai bendrojoje rinkoje, įskaitant techninius maršrutų ir kelių transporto apribojimus, daro neigiamą poveikį ES konkurencingumui ir ekonomikos augimui ir trukdo visapusiškai įgyvendinti socialinės rinkos ekonomiką, kaip numatyta Sutartyse.

1.4. Daugelį metų valstybės narės laikinai atnaujindavo sienų kontrolę ([1]). Tačiau šių sprendimų ekonominis ir socialinis poveikis bendrajai rinkai nebuvo vertinamas. EESRK mano, kad Europos Komisija turėtų reguliariai teikti patikimus duomenis apie ekonominį ir socialinį poveikį, tiesiogiai susijusį su sienų kontrolės įvedimu Šengeno erdvėje, įskaitant poveikį konkurencingumui.

([1]) https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen-borders-and-visa/schengen-area/temporary-reintroduction-border-control_en; https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/11934a69-6a45-4842-af94-18400fd274b7_en?filename=Full%20list%20of%20MS%20notifications_en.pdf.

1.5. 2024 m. kovo 31 d. Taryba panaikino oro ir jūrų vidaus sienų su Bulgarija ir Rumunija kontrolę. Nepaisant to, sausumos vidaus sienų su šiomis valstybėmis narėmis kontrolė tebevykdoma, todėl visa bendroji rinka patiria nereikalingų ekonominių ir socialinių išlaidų.

1.6. Remiantis įvairiais skaičiavimais, Bulgarijoje ir Rumunijoje veikiančios įmonės kasmet moka milijardus eurų dėl padidėjusių logistikos kaštų, vėluojančio prekių ir įrangos pristatymo, didesnių išlaidų degalams ir vairuotojams. Visos šios tiesioginės išlaidos neišvengiamai perkeliamos vartotojams, nes išauga kainos, be to, jos daro poveikį darbuotojų fizinei ir psichikos sveikatai.

1.7. Sausumos sienų kontrolė daro akivaizdų poveikį aplinkai dėl transporto priemonių, laukiančių kirsti sieną, išmetamo CO_2 kiekio. Ji trukdo turizmui ir laisvam darbo jėgos judėjimui. Su sausumos sienų kontrole susijęs netikrumas ir neveiksmingumas atgraso nuo tiesioginių užsienio investicijų ir kenkia investicijoms palankiai aplinkai.

1.8. Bulgarijos ir Rumunijos nepriklausymas Šengeno erdvei turi politinę kainą. Prisijungimas prie Šengeno erdvės neturėtų būti naudojamas kaip tam tikra nerašyta sąlyga, kuri turi būti įgyvendinta tapus ES nare. Šis požiūris kelia nepasitikėjimą Europos institucijomis ir skatina euroskeptiškas nuotaikas.

2. **Nuomonės aplinkybės**

2.1. **Europos bendroji rinka** yra puikus laimėjimas ir dalis pagrindo, ant kurio laikosi Europos integracija. ES įmonėms suteikiama galimybė patekti į didžiulę vidaus rinką, kurioje yra beveik 450 mln. žmonių, taip skatinant prekybą, konkurenciją ir ekonomikos augimą, puoselėjant visų europiečių gerovę ir sanglaudą. Nepaisant to, kad bendrosios rinkos trisdešimtmetis jau paminėtas ([2]), tačiau ji **vis dar nebaigta kurti**. **Šengeno susitarimas** tebėra **ES bendrosios rinkos kertinis akmuo.**

2.2. Nepaisant to, kad reikia stiprinti bendrąją rinką, apie 60 proc. **dabartinių kliūčių**, trukdančių teikti paslaugas, pastaruosius 20 metų buvo to paties pobūdžio ([3]) ir šiuo metu trukdo pereiti prie žaliosios ir skaitmeninės ekonomikos.

2.3. Pastarojo meto krizės, pavyzdžiui, COVID-19 pandemija ir karas Ukrainoje, atskleidė **bendrosios rinkos pažeidžiamumą sutrikimų atveju**. Kad to nebūtų, rinka turi nuolat veikti, net ir kilus nenumatytoms krizėms. Labai svarbu skubiai imtis veiksmų, kad būtų užkirstas kelias trikdžiams, įskaitant trūkumus tiekimo grandinėse ir priklausomybę nuo trečiųjų šalių.

2.4. Nuo 2011 m ([4]) ([5]). Bulgarija ir Rumunija įvykdė visas būtinas Šengeno *acquis* įgyvendinimo sąlygas įvairiose srityse ([6]). Europos Parlamentas priėmė aštuonias rezoliucijas, kuriose raginama kuo skubiau priimti abi šalis į Šengeno erdvę; paskutinė rezoliucija priimta 2024 m. balandžio 10 d. 2023 m. gruodžio 14 d. EESRK taip pat priėmė rezoliuciją ([7]), kurioje teigiama, kad Bulgarijai ir Rumunijai neturėtų būti taikomos papildomos sąlygos, viršijančios galiojančias sutartis ir reglamentus.

([2]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52023DC0162.
([3]) Europos verslo konfederacija, *Examples of single market barriers for businesses - 2023*, https://www.businesseurope.eu/publications/examples-single-market-barriers-businesses-2023.
([4]) OL C 380 E, 2012 12 11, p. 160.
([5]) Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „Šengeno erdvės stiprinimas užtikrinant visapusišką Bulgarijos, Rumunijos ir Kroatijos dalyvavimą ir panaikinant vidaus sienų kontrolę“, COM(2022) 636 *final*.
([6]) Bulgaria and Romania fact-finding mission report_en.pdf; https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/634c9fb4-9860-472b-9d1b-09762a782ab4_en?filename=Report%20fact-finding%20mission%20to%20Bulgaria_en.pdf.
([7]) 2023 m. gruodžio 14 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto rezoliucija „EESRK remia Rumunijos ir Bulgarijos prisijungimą prie Šengeno erdvės“ (OL C, C/2024/1563, 2024 3 5, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1563/oj).

2.5. 2023 m. Taryba panaikino oro ir jūrų vidaus sienų su Bulgarija ir Rumunija kontrolę ir tai įsigaliojo 2024 m. kovo 31 d. Patikrinimai prie vidaus sausumos sienų tebėra vykdomi**, o jų panaikinimo data nenustatyta**.

2.6. Savo ataskaitoje dėl bendrosios rinkos ateities **Enrico Letta** ragina Europos institucijas griežtai nepritarti bet kokiems bandymams apriboti judėjimo tarp valstybių narių laisvę, įskaitant techninius maršrutų ir kelių transporto apribojimus, taip pat bet kokiam Šengeno susitarimo galiojimo sustabdymui. Ataskaitoje aiškiai nurodoma, kad būtina **„2024 m. nustatyti patikrinimų prie Bulgarijos, Rumunijos ir kitų Šengeno šalių vidaus sausumos sienų panaikinimo datą** ([8])**“**. Tokią pačią mintį išreiškė ir Europos Komisijos pirmininkė Ursula von der Leyen Europos Parlamentui pristatydama naujos 2024–2029 m. kadencijos Europos Komisijos politines gaires.

3. **Bendrosios pastabos**

3.1. Sprendimas **išlaikyti Bulgarijos ir Rumunijos bei kitų ES valstybių narių sausumos sienų kontrolę lemia dideles išlaidas** ir *de facto* sukuria papildomą kliūtį, neleidžiančią įmonėms pasinaudoti visais bendrosios rinkos privalumais. Poveikis regionų, ekonominei ir socialinei sanglaudai rodo platesnio masto pasekmes ES vientisumui ir stabilumui. Aktyviai imdamasi veiksmų siekiant visapusiškos Bulgarijos ir Rumunijos integracijos į Šengeno erdvę, ES gali sustiprinti savo vidaus sanglaudą, padidinti savo konkurencingumą ir laikytis pagrindinių laisvo judėjimo ir solidarumo principų, kuriais grindžiamas Europos projektas.

3.2. EESRK pažymi, kad Rytų Europa, įskaitant Bulgariją ir Rumuniją, atlieka itin svarbų vaidmenį užtikrinant saugumą ir tiekimo grandines, įskaitant pagalbą Ukrainai. EESRK yra pasirengęs remti šias pastangas ir primygtinai ragina visus suinteresuotuosius subjektus teikti pirmenybę tam, kad šis klausimas būtų išspręstas greitai ir veiksmingai.

3.3. EESRK taip pat pažymi, kad yra nedaug tyrimų ir duomenų apie Šengeno erdvei nepriklausančių šalių ekonominį poveikį bendrajai rinkai. Yra tik vienas 2016 m. Europos Parlamento užsakytas tyrimas, kuriuo siekta **įvertinti sienų kontrolės** Šengeno erdvėje **atnaujinimo poveikį**, o ne poveikį, kai valstybės narės nepriimamos į Šengeno erdvę.

3.4. Europos Komisija vertina **fizines kliūtis prekybai** ([9]), tačiau tai apima tik tokius įvykius kaip sienų blokados, demonstracijos ir išpuoliai prieš sunkvežimius. Neatsižvelgiama į sausumos sienų kontrolės poveikį, įskaitant Šengeno valstybių narių vykdomą laikiną sienų kontrolės atnaujinimą.

3.5. Vykstant ES **plėtros** procesui kyla diskusijų dėl esamų ekonominių santykių su šalimis kandidatėmis spragų, vertinant jų galimybes tapti ES bendrosios rinkos narėmis ([10]). Bulgarijos ir Rumunijos ekonominė konvergencija su ES vis dar nepakankama, o sienų kontrolė daro neigiamą poveikį šiam procesui. Tai, kad narystė Šengeno erdvėje naudojama **kaip nerašyta sąlyga, kuri bus įgyvendinta jau tapus ES nare** ([11]), kelia nepasitikėjimą Europos institucijomis ir skatina **euroskeptiškas nuotaikas** ([12]).

([8]) https://www.consilium.europa.eu/media/ny3j24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf.
([9]) https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/barriers-trade/physical-barriers-trade_en.
([10]) *The impact on the European Union of Ukraine's potential future accession*, *Bruegel* ataskaita, 2024 m. balandžio 11 d., https://www.bruegel.org/system/files/2024-04/Report%2002.pdf.
([11]) *The impact on the European Union of Ukraine's potential future accession*, *Bruegel* ataskaita, 2024 m. balandžio 11 d., https://www.bruegel.org/system/files/2024-04/Report%2002.pdf.
([12]) Rumunijoje atlikta viešosios nuomonės apklausa atskleidė daugiau kaip 60 proc. piliečių manant, kad jų neįtraukimas į Šengeno erdvę reiškia jų antrarūšį statusą ES. INSCOP Research, Sondaj de opinie național – aprilie 2024 Partea a V-a: Opinia românilor despre aderarea parțială la spațiul Schengen, https://www.inscop.ro/aprilie-2024-sondaj-de-opinie-inscop-research-realizat-la-comanda-news-ro-partea-a-v-a-opinia-romanilor-despre-aderarea-partiala-la-spatiul-schengen/ ir https://www.inscop.ro/wp-content/uploads/2024/04/26.04.24-Sondaj-INSCOP-NEWS-Partea-a-V-a-Schengen.pdf.

4. **Konkrečios pastabos**

4.1. Bulgarijos mokslo akademijos Ekonomikos tyrimų instituto (ERI) atliktas išsamus tyrimas rodo, kad vidutinis **metinis** neigiamas poveikis Bulgarijos ekonomikai dėl dalinio šalies prisijungimo prie Šengeno erdvės, **įskaitant tiesioginį, netiesioginį ir aplinkosauginį poveikį, sudaro daugiau kaip 834 mln. EUR nuostolio per metus** ([13]). Jis apima tiesiogines krovinių vežimo, krovinių vežimo keliais išlaidas ir nuostolius dėl prarastų galimybių gauti alternatyvių pajamų krovinių vežimui keliais, bendrą poveikį aplinkai dėl ilgesnio laukimo prie sienų, esant vidutinei biržos kainai už toną išmetamo CO_2 kiekio, nuostolius dėl prarastų galimybių gauti papildomų pajamų ir bendrus nuostolius dėl prarastų galimų valstybės biudžeto pajamų iš mokėtinų mokesčių. Panašių duomenų apie Rumuniją nėra, tačiau apskaičiuota ([14]), kad vėlavimas prie sausumos sienų vežėjams kainuoja 90 mln. EUR, be to, **prarandama** papildomai 2,32 mlrd. EUR **metinių pajamų**. Dėl šių išlaidų mažėja įmonių ir ekonomikos konkurencingumas.

4.2. Įvairiose valstybėse narėse **krovininio transporto rūšys naudojamos įvairiai** ir į tai reikėtų atsižvelgti vertinant sausumos sienų kontrolės poveikį. Pavyzdžiui, **Graikija** yra viena iš trijų valstybių narių, kuriose **krovininio jūrų transporto dalis yra didžiausia** (96,4 proc.), o **Rumunija** yra viena iš trijų valstybių narių, kuriose **krovininio jūrų transporto dalis yra mažiausia** (16,0 proc.) ([15]). Be to, 2013–2022 m. ES **krovinių vežimo keliais apimtis** padidėjo 22 proc. **Sunkvežimiai** ir toliau sudaro tiekimo grandinių pagrindą: **jais gabenama 77 proc. vidaus krovinių** (keliais, geležinkeliais ir vandens keliais) ([16]).

4.3. Vengrijos ir Rumunijos siena yra itin svarbūs vartai į pagrindinę ES rinką, nes ji veiksmingai perima Graikiją, Bulgariją ir Rumuniją kertančių maršrutų ir tiekimo grandinių transporto srautą. ES šalys yra pagrindinės jų prekybos partnerės: Rumunijos prekių importas ir eksportas sudaro atitinkamai 71 proc. ir 72 proc., Vengrijos – 69 proc. ir 77 proc., Bulgarijos – 55 proc. ir 63 proc ([17]).

4.4. Lengvųjų automobilių ir sunkvežimių, kertančių Bulgarijos ir Rumunijos bei Rumunijos ir Vengrijos sausumos sienas, vėlavimai ir eilės skiriasi priklausomai nuo sezono, tačiau vidutiniškai trunka ne trumpiau kaip 20 ir ne ilgiau kaip 200 minučių, o kartais – net ilgiau kaip 5 dienas ([18]). Tam tikruose sausumos sienų kontrolės punktuose krovininių sunkvežimių eilės kartais gali būti ilgesnės nei 30 km. Dėl ilgų eilių pasienyje greitai gendančios prekės gali sugesti (tai turi neigiamos įtakos žemės ūkio ir maisto sektoriams), todėl eksportuotojai ir importuotojai gali patirti finansinių nuostolių. Be išlaidų, susijusių su sunkvežimių vėlavimu pasienyje, taip pat pranešama apie išlaidas ir nuostolius, susijusius su infrastruktūros projektų įgyvendinimu, nes reikiamos įrangos negalima nugabenti laiku. Taip pat daromas neigiamas poveikis e. prekybos augimui, nes, nors prekyba gali vykti internetu, prekės pristatomos tradiciniu būdu.

4.5. Išsamūs tyrimai rodo, kad Bulgarijoje ir Rumunijoje veikiančios transporto bendrovės dėl vėlavimo pasienyje patiria 5–20 proc. papildomų išlaidų ([19]). Tai apima išlaidas degalams, vairuotojų darbo užmokesčiui ir transporto priemonių techninei priežiūrai. Šios išlaidos galiausiai perkeliamos vartotojams, todėl didėja prekių kainos ([20]). Bulgarijos krovininio transporto nuostoliai siekia 432 mln. EUR, o atsižvelgus į galimą poveikį padidėja iki 711 mln. EUR. Remiantis Nacionalinės Rumunijos krovininio kelių transporto paslaugų teikėjų sąjungos (UNTRR) skaičiavimais, Rumunijoje šie nuostoliai viršija 2,5 mlrd. EUR.

([13]) Bobeva, D., Nestorov, N., Pavlov, A., Stoilov, S. (2024), *Evaluation of the Economic Impact of a Country`s Accession to the Schengen Area – the Case of Bulgaria, Economic Thought Journal*, 69 (2), p. 139–163. https://doi.org/10.56497/etj2469201.

([14]) https://www.iru.org/resources/iru-library/call-address-excessive-truck-waiting-times-internal-and-external-eu-borders.

([15]) Eurostatas, (tran_hv_ms_frmod).

([16]) https://www.iru.org/news-resources/newsroom/who-driving-what-and-where-eu-road-freight-trends.

([17]) 2023 m. PPO prekybos profiliai, https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/trade_profiles23_e.htm.

([18]) Bulgarijos nacionalinių transporto rūmų ir Rumunijos bei Bulgarijos vidaus reikalų ministerijų informacija.

([19]) UNTRR tyrimas, *Road Transport Market in Romania, 2018-2030*, 2024 m. balandžio mėn., https://piata-transporturilor.ro/?page_id=160.

([20]) Pasaulinė kelių transporto organizacija, 2024 m. sausio mėn., „Tai vežėjams tiesiogiai kainuoja 90 mln. EUR, o prarastos metinės pajamos sudaro dar 2,32 mlrd. EUR“. - https://www.iru.org/resources/iru-library/call-address-excessive-truck-waiting-times-internal-and-external-eu-borders.

4.6. Nuolatinė sienų kontrolė daro **neigiamą poveikį aplinkai** dėl transporto priemonių, laukiančių, kol bus galima kirsti sieną, išmetamo CO_2 – kol tvarkomi formalumai, jų varikliai lieka įjungti. Remiantis apdairiomis prielaidomis ir skaičiavimais ([21]), dėl tebevykdomos sienų kontrolės prie Vengrijos ir Rumunijos, Rumunijos ir Bulgarijos bei Bulgarijos ir Graikijos sienų išmetamas anglies dioksido kiekis sudaro daugiau kaip 46 000 tonų CO_2 per metus. Tai prilygsta maždaug 28 000 ES namų ūkių per metus išmetamam teršalų kiekiui, susidarančiam dėl suvartojamos elektros energijos ([22]).

4.7. Su sienų kontrole susijęs netikrumas ir neveiksmingumas atgraso nuo tiesioginių užsienio investicijų ir **kenkia investicijų aplinkai**. Investuotojai siekia stabilios ir nuspėjamos aplinkos, o dėl patiriamo vėlavimo ir didesnių veiklos išlaidų rizikos investicijos dažnai nukreipiamos į kitas Šengeno šalis. Dėl šio reiškinio didėja Rytų ir Vakarų Europos šalių ekonominiai skirtumai.

4.8. Remiantis 2016 m. Europos Parlamento atlikto tyrimo išvadomis ([23]), nepriklausymas Šengeno erdvei gali turėti įtakos rinkos lūkesčiams dėl šių šalių statuso ES ir euro zonoje (nors Bulgarija ir Rumunija dar neįsivedė euro). Tai **politinis signalas, kad šalis nepriklauso ES „branduoliui“**, ir gali turėti įtakos vyriausybės obligacijų pajamingumui, finansinio turto kainai, įmonėms ir namų ūkiams taikomoms palūkanų normoms, taip pat galėtų daryti neigiamą poveikį realiajai ekonomikai.

4.9. Ilgesnis laukimas prie sausumos sienų gali smarkiai pažeisti **žmogaus teises** ir padidinti nelygybę. Asmenys, nepriklausomai nuo jų pilietybės ar aplinkybių, gali susidurti su nepagrįstu vėlavimu, stresu ir rizika sveikatai. Tokios kliūtys trukdo laisvam asmenų judėjimui ir turi pasekmių prekybai, švietimui ir šeimų susijungimui, taip pat daro didelį poveikį darbuotojų, ypač vairuotojų, psichikos ir fizinei sveikatai. Veiksmingų sienų valdymo sistemų įgyvendinimas ir lygybės principų laikymasis yra labai svarbūs siekiant užtikrinti, kad šios pagrindinės teisės būtų apsaugotos ir kad su visais asmenimis, nepriklausomai nuo jų kilmės, būtų elgiamasi oriai ir pagarbiai.

4.10. Dėl užsitęsusios pasienio kontrolės prie Bulgarijos ir Rumunijos sienos ir sienų su kaimyninėmis Šengeno erdvės šalimis, pavyzdžiui, Graikija ir Vengrija, keliautojai sugaišta daug laiko ir tai neigiamai veikia autobusų transporto sektorių ([24]). Tai **trukdo turizmui** – gyvybiškai svarbiam abiejų šalių sektoriui, taip pat stabdo ES ekonomiką ir regioninę plėtrą. ERI tyrimai rodo, kad vien Bulgarija kasmet praranda daugiau kaip 62 mln. EUR turizmo pajamų.

4.11. Šengeno erdvei nepriklausančios šalies statusas trukdo **laisvam darbuotojų judėjimui** ir riboja darbuotojų iš Bulgarijos ir Rumunijos galimybes įsidarbinti kaimyninėse ES valstybėse narėse. Šis apribojimas daro poveikį statybos, žemės ūkio ir paslaugų sektoriams, kurie labai priklauso nuo sezoninių ir laikinųjų darbuotojų ([25]).

4.12. Turima nedaug statistinių duomenų apie užimtumą, verslumą ir profesines galimybes, susijusias su tarpvalstybiniu judumu ES, kuriais remiantis būtų galima įvertinti sausumos sienų kontrolės poveikį Bulgarijai, Rumunijai, Vengrijai ir Graikijai. Tačiau galima daryti prielaidą apie neigiamą poveikį, atsižvelgiant į tai, kad **darbuotojų judumui įtakos turi transporto galimybės**.

4.13. Didesnis darbuotojų judumas siejamas su didesniu našumu ir geresniais ekonominiais rezultatais. Judūs darbingo amžiaus (20–64 m.) piliečiai iš Rumunijos ir Bulgarijos ([26]), kaip jų gimtojoje šalyje gyvenančių gyventojų procentinė dalis, toliau auga (Rumunijoje – nuo 11,5 proc. 2010 m. iki 18,6 proc. 2020 m., t. y. yra didžiausia ES; Bulgarijoje – nuo 6 proc. 2010 m. iki 10,3 proc. 2020 m. – ketvirta pagal dydį ES). Panaikinus sausumos sienų kontrolę bus sudarytos palankesnės sąlygos naudotis transporto galimybėmis ir padidintos tarpvalstybinio darbuotojų judumo galimybės, taip pat padidės galimybės padidinti našumą ir gerinti ekonominės veiklos rezultatus atitinkamuose pasienio regionuose.

([21]) *The Unnecessary Burden*, KPMG mokslinis tyrimas, 2023 m. kovo mėn.,https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/ro/pdf/2023/Schengen_border_CO2-emissions-impact.pdf.

([22]) Savi skaičiavimai, Eurostato duomenys: lfst_hhnhtych ir „ES energetikos skaičiai“ – 2023 m. statistikos knygelė.

([23]) *The cost of non-Schengen – impact of border controls within Schengen area on the single market*, 2016 m. gegužės mėn., https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578974/IPOL_STU(2016)578974_EN.pdf.

([24]) Organizuotos turistinės kelionės dažniausia vyksta autobusu.

([25]) Darbuotojų judumas susijęs ne tik su naryste Šengeno erdvėje, bet ir su sudėtinga dinamika, įskaitant kalbos barjerą, galimybes įsidarbinti ir socialinę integraciją. Nors tikėtina, kad dėl integracijos į Šengeno erdvę padidės darbo jėgos judumas, norint tiksliai apskaičiuoti, kiek procentų judumas sumažėjo vien dėl to, kad šalis nėra šios erdvės narė, reikia tikslingesnių mokslinių tyrimų.

([26]) Eurostatas (lfst_lmbpcita ir demo_pjangroup).

4.14. Paradoksalu, kad **saugumo požiūriu** dalinis Bulgarijos ir Rumunijos priėmimas į Šengeno erdvę veikiau kenkia ES saugumui, o ne jį didina. Veiksmingas išorės sienų valdymas yra bendra atsakomybė, o šių šalių integravimas į Šengeno erdvę galėtų sustiprinti bendras saugumo priemones gerinant bendradarbiavimą ir dalijantis ištekliais. Be to, Bulgarijos ir Rumunijos, Bulgarijos ir Graikijos bei Rumunijos ir Vengrijos pasienio saugumo infrastruktūros, įskaitant policijos pajėgas, išlaikymui ir priežiūrai skirtos išlaidos galėtų būti nukreiptos ES išorės sienai stiprinti.

Briuselis, 2024 m. gruodžio 4 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Oliver RÖPKE